

DOI: 10.7251/GFP1909069J

UDC: 343.851:343.62(497.11)

Originalni naučni rad*Datum prijema rada:*
02. februar 2019.*Datum prihvatanja rada:*
05. maj 2019.**Efikasnost pravosuđa i kaznena politika sudova u Srbiji za krivično delo nasilje u porodici**

Rezime: Pod uticajem međunarodnih standarda, u prvom redu Istanbulske konvencije, u Srbiji je početkom ovog veka u više zakonskih tekstova kao što su : Krivični zakon (2002), Porodični zakon (2005), Krivični zakonik (2005) i Zakon o sprečavanju nasilja u porodici (2016) odredio pojam, elemente, karakteristike i oblike ispoljavanja krivičnog dela nasilja u porodici, te sistem preventivnih i kaznenih mera u cilju njegovog sprečavanja i suzbijanja. No, između legislativnih rešenja i pravosudne prakse postoji veća ili manja nesrazmera, što utiče i na efikasnost funkcionisanja pravosuđa, a time i vladavine prava uopšte. Tome u velikoj meri doprinose rezultati politike krivičnog gonjenja, odnosno kaznene politike sudova za krivično delo nasilja u porodici u poslednjoj deceniji u Srbiji čiji su rezultati izloženi u ovom radu.

Ključne reči: porodica, nasilje, zakon, krivično delo, kazna, kaznena politika, pravosuđe.

*Prof. dr***Dragan Jovašević***Redovni profesor Pravnog fakulteta Univerziteta u Nišu
jovas@prafak.ni.ac.rs***UVOD**

“Nasilje u porodici” se kao krivično delo prvi put javlja u noveli Krivičnog zakona Republike Srbije¹ aprila 2002.godine u članu 118a. Potom ovu negativnu društvenu pojavu uređuje i Porodični zakon² iz 2005.godine. Time su postavljene osnove efikasne, kvalitetne i zakonite društvene reakcije na ove specifične oblike kriminaliteta nasilja među bliskim srodnicima, sadašnjim ili bivšim supružnicima ili partnerima³. U Krivičnom zakoniku⁴ iz 2005.godine u grupi krivičnih dela protiv braka i porodice, u glavi devetnaest, predviđeno je u članu 194. krivično delo nasilje u porodici. U uporednom zakonodavstvu se ovo krivično delo pojmovno šire određuje, pa se za njegovo određenje koriste naslovi : <>Nasilje u porodici ili porodičnoj

¹ Službeni glasnik Republike Srbije br. 10/2002.

² Službeni glasnik Republike Srbije br. 18/2005.

³ D. Jovašević (2003), *Komentar Krivičnog zakona Republike Srbije sa sudskom praksom*. Nomos, Beograd, 117-119.

⁴ Službeni glasnik Republike Srbije br. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014 i 94/2016.

zajednici» (član 190. Krivičnog zakonika Republike Srpske⁵ ili član 220. Krivičnog zakonika Crne Gore⁶). Neka zakonodavstva ovo krivično delo ne određuju u Krivičnom zakonu (zakoniku), već u sporednom zakonodavstvu (npr. Zakonima o zaštiti od nasilja u porodici iz 2009. godine – Hrvatska)⁷.

Posle novele Krivičnog zakonika iz 2009., odnosno 2016. godine ovo krivično delo ima sledeću sadržinu, oblike ispoljavanja i karakteristike koji su upodobljeni prihvaćenim međunarodnim standardima u ovoj oblasti⁸. U najvećoj meri ovo krivično delo je po svojim obeležjima slično inkriminaciji iz člana 118a. KZ, sem što su ovaj put propisane znatno strožije kazne za učinioce takvog dela. Takođe, pored ovog zakonskog pojma, nasilje u porodici⁹ određuje i Porodični zakon, pri čemu se ova dva pojma razlikuju u pogledu: a) radnje izvršenja i b) svojstva učinioca, odnosno pasivnog subjekta (žrtve).

KRIVIČNO DELO NASILJE U PORODICI

Pojam i elementi krivičnog dela

Samo krivično delo nasilje u porodici¹⁰ se sastoji u primeni nasilja, pretnji da će se napasti na život ili telo, drskom ili u bezobzirnom ponašanju čime se ugrožava spokojstvo, telesni integritet ili duševno stanje člana svoje porodice¹¹. Pored ovako određenog pojma nasilja u porodici¹² u smislu odredbi krivičnog prava, i porodično pravo, kao što je rečeno, u članu 197. Porodičnog zakona određuje pojam i obeležja nasilja u porodici. Objekt zaštite kod krivičnog dela nasilje u porodici je telesni i duševni integritet i dostojanstvo ličnosti člana porodice. Ovo je posebni, specijalni oblik krivičnog dela ugrožavanja sigurnosti¹³.

Radnja izvršenja¹⁴ je, prema slovu zakona, izražena upotrebom trajnog glagolskog oblika što znači da delo postoji bez obzira da li je delatnost činjenja preduzeta jednom ili više puta prema istom pasivnom subjektu, pri čemu broj ponovljenih radnji može biti od značaja za odmeravanje kazne učiniocu¹⁵. Radnja izvršenja se prema slovu zakona sastoji iz više alternativno predviđenih delatnosti¹⁶. To su¹⁷: a) primena nasilja, b) pretnja da će se

⁵ Službeni glasnik Republike Srpske br. 64/2017.

⁶ Službeni list Republike Crne Gore br. 70/2003, 23/2004, 47/2006, 40/2008, 25/2010, 32/2011, 64/2011, 40/2013, 56/2013, 58/2015 i 44/2017.

⁷ K. Turković et al (2013), *Komentar Kaznenog zakona*. Narodne novine, Zagreb, 178-179.

⁸ D. Jovašević (2011), *Leksikon krivičnog prava*. Službeni glasnik, Beograd, 578-580.

⁹ D. Jovašević (2018), *Nasilje u porodici*. IKSI, Beograd, 78-91.

¹⁰ M. Simović, D. Jovašević (2018), *Leksikon krivičnog prava Bosne i Hercegovine*. ANUBIH, Sarajevo, 596-598.

¹¹ D. Jovašević (2017), *Krivično pravo, Posebni deo*. Dosijske, Beograd, 147.

¹² D. Jovašević, Lj. Mitrović, V. Ikanović (2018), *Komentar Krivičnog zakonika Republike Srpske*. Službeni glasnik, Banja Luka, 438-439.

¹³ M. Babić, I. Marković (2008), *Krivično pravo, Posebni deo*. Pravni fakultet, Banja Luka, str. 150-152.

¹⁴ D. Jovašević, Lj. Mitrović, V. Ikanović (2017), *Krivično pravo Republike Srpske, Posebni deo*. Univerzitet Apeiron, Banja Luka, 238-239.

¹⁵ Đ. Đorđević (2014), *Krivično pravo, Posebni deo*. Policijska akademija, Beograd, 84-85.

¹⁶ M. Đorđević, Đ. Đorđević (2016), *Krivično pravo*. Projuris, Beograd, 168.

¹⁷ N. Petković, Z. Pavlović (2016), *Zlostavljanje i zanemarivanje dece u Srbiji*. IKSI, Beograd, 222-225.

napasti na život ili telo i c) drsko ili bezobirno ponašanje. Nasilje¹⁸ je svaka delatnost kojom se neposredno, blisko i stvarno ugrožava telesni i duševni integritet pasivnog subjekta. To je radnja kojom se prouzrokuje opasnost od nastupanja telesne povrede. Ona može biti preduzeta različitim delatnostima, na različite načine i različitim sredstvima. Pretnja je stavljanje u izgled (najava) da će se neposredno napasti na život ili telesni integritet. Ovde se radi o kvalifikovanoj pretnji - stavljanjem u izgled nanošenja posledice smrti ili telesne povrede. Pretnja mora biti neposredna, stvarna, moguća, ozbiljna i neotklonjiva¹⁹. Drsko ili bezobzirno ponašanje je svako ponašanje kojim se grubo, vulgarno, nepristojno ponaša prema drugom licu²⁰.

Za postojanje dela je bitno da se radnja preduzima prema određenom pasivnom subjektu – članu svoje porodice²¹. Kao član porodice u smislu Porodičnog zakona (član 197. stav3.) smatraju se : 1) supružnik ili bivši supružnik, 2) deca, roditelji i ostali krvni srodnici, te lica u tazbiskom ili adoptivnom srodstvu, odnosno lica koja vezuje hraniteljstvo, 3) lica koja žive ili su živela u istom prodičnom domaćinstvu, 4) vanbračni partneri ili bivši vanbračni partneri²² i 5) lica koja su međusobno bila ili su još uvek u emotivnoj ili seksualnoj vezi, odnosno koja imaju zajedničko dete ili je dete na putu da bude rođeno iako nikada nisu živela u istom porodičnom domaćinstvu. Na nešto drugačiji način Krivični zakonik u članu 112. stav 28. određuje članove porodice koji mogu biti pasivni subjekt u smislu ovog krivičnog dela. Prema tom zakonskom rešenju kao članovi porodice smatraju se : 1) supružnici i njihova deca, 2) preci supružnika u pravoj liniji krvnog porekla, 3) vanbračni partneri i njihova deca, 4) usvojilac i usvojenik, 5) hranilac i hranjenik, 6) braća i sestre, njihovi supružnici i deca, 7) bivši supružnici i njihova deca, 8) roditelji bivših supružnika ako žive u zajedničkom domaćinstvu i 9) lica koja imaju zajedničko dete ili je dete na putu da bude rođeno iako nikada nisu živela iu istom proodičnom domaćinstvu.

Posledica krivičnog dela se javlja u vidu konkretne opasnosti – ugrožavanja spokojstva (izazivanje straha u smislu ugrožavanja osećanja lične sigurnosti), telesnog integriteta

¹⁸ I.Simić, M. Petrović (2002), *Krivični zakon Republike Srbije, Praktična primena*. Službeni glasnik, Beograd, 117.

¹⁹ Lj Lazarević, B. Vučković, V. Vučković, V. (2004), *Komentar Krivičnog zakonika Crne Gore*. Obod, Cetinje, 560-562.

²⁰ Ovo krivično delo postoji u sledećim slučajevima iz sudske prakse : kada je optuženi u više navrata svoje osmesečno dete koje je plakalo tukao i tako mu naneo prelome kostiju lobanje sa oštećenjem po život važnih moždanih funkcija (presuda Vrhovnog suda Srbije Kž. 1572/2003); kada je pri povredijanju telesnog integriteta člana porodice okrivljeni koristio sredstvo koje je podobno da se telo teško povredi kada je svojoj vanbračnoj supruzi u vaginu gurao pivsku flašu i plastičnu flašu od šampona (presuda Okružnog suda u Beogradu Kž. 2752/2003); kada okrivljeni u stanu svojih roditelja grubo odgurne svoju majku a zatim uputi ozbiljnu pretnju roditeljima da će ih pobiti ako mu ne daju novac koji je od njih tražio (presuda Okružnog suda u Čačku Kž. 313/2004); prekomerno i brutalno kažnjavanje dece ne predstavlja vaspitanje dece već nasilje u porodici (presuda Okružnog suda u Beogradu Kž. 2049/2004).

²¹ N.Mrvić Petrović (2005), *Krivično pravo*. Službeni glasnik, Beograd, 285-287.

²² Pod članom porodice podrazumeva se i vanbračna supruga učinioca pri čemu je bitno za postojanje dela da se radilo o zajednici života koja je faktički zasnovana (presuda Okružnog suda u Beogradu Kž. 2751/2001).

ili duševnog stanja²³. Izvršilac dela može biti samo član porodice pasivnog subjekta – delictum proprium, a u pogledu krivice potreban je umiljšaj.

Za osnovni oblik ovog krivičnog dela je propisana kazna zatvora od tri meseca do tri godine²⁴.

Poseban i teži oblici krivičnog dela

Poseban oblik krivičnog dela²⁵ nasilje u porodici iz člana 194. stav 5. KZ čini lice koje prekrši mere zaštite od nasilja u porodici koje mu je sud odredio na osnovu zakona kojim se uređuju porodični odnosi. Protiv člana porodice sud može odrediti jednu ili više mera zaštite od nasilja shodno članu 198. Porodičnog zakona kojima se privremeno zabranjuje ili ograničava održavanje ličnih odnosa sa drugim članom porodice. Ove mere mogu da traju najduže godinu dana. Za ovo je delo propisana od septembra 2009. godine kazna zatvora od tri meseca do tri godine i novčana kazna kumulativno (pri čemu je Krivični zakonik za ovo delo u periodu od januara 2006. do septembra 2009. godine za ovo delo propisivao blažu kaznu i to novčanu kaznu ili kaznu zatvora do šest meseci)²⁶. Prema odredbama Porodičnog zakona mere zaštite iz člana 198. koje mogu biti prekršene u smislu ovog oblika krivičnog dela jesu sledeće : 1) izdavanje naloga za iseljenje iz porodičnog stana ili kuće bez obzira na pravo svojine odnosno zakupa nepokretnosti, 2) izdavanje naloga za useljenje u porodični stan ili kuću bez obzira na pravo svojine ili zakupa nepokretnosti, 3) zabrana približavanja članu porodice na određenoj udaljenosti, 4) zabrana pristupa u prostor oko mesta stanovanja ili mesta rada člana porodice i 5) zabrana daljeg uznemiravanja člana porodice.

Krivično delo nasilje u porodici iz člana 194. KZ ima tri teža, kvalifikovana oblika ispoljavanja za koja zakon propisuje strože kažnjavanje.

Prvi teži oblik dela²⁷ za koji je propisana kazna zatvora od šest meseci do pet godina (što znači da je i pokušaj ovog krivičnog dela kažnjiv zbog visine zaprećene kazne) postoji ako je učinilac pri preduzimanju radnje izvršenja osnovnog dela koristio oružje, opasno oruđe ili drugo sredstvo koje je podobno da telo teško povredi ili zdravlje teško naruši. Oružje je sredstvo čija je osnovna namena napad ili odbrana. Može biti hladno ili vatreno. Oruđe je sredstvo čija je osnovna namena obavljanje kakvog društveno korisnog posla ili rada, ali koje se može upotrebiti za napad ili odbranu : sekira, nož, vile. Drugo sredstvo može biti proizvod prirode : kamen, drvo ili proizvod ljudskog rada : flaša, pepeljara koje je po svojoj prirodi i karakteristikama podobno da telo drugog lica teško povredi ili da zdravlje teško naruši.

²³ B. Petrović, D. Jovašević, A. Ferhatović (2016), *Krivično pravo 2*. Pravni fakultet, Sarajevo, 219-221.

²⁴ Do novele Krivičnog zakonika iz septembra 2009. godine za osnovni oblik ovog krivičnog dela je bila propisana novčana kazna ili kazna zatvora do jedne godine, kada je došlo do zaostravanja kaznene represije prema učiniocima ovih krivičnih dela.

²⁵ D. Jovašević (2014), *Praktikum za krivično pravo, Posebni deo*. Pravni fakultet, Niš, 128-130.

²⁶ I. Babić (1997), *Porodični zakon – komentar*. Službeni list, Beograd, 178-181.

²⁷ B. Pavišić, V. Grozdanić, P. Veić (2007), *Komentar Kaznenog zakona*. Narodne novine, Zagreb, 534-537.

Drugi teži oblik dela nasilje u porodici za koji je propisana kazna zatvora od dve do deset godina (a ranije do septembra 2009. godine kazna zatvora od jedne do osam godina) postoji u dva slučaja²⁸ : 1) kada je usled preduzete radnje izvršenja osnovnog ili prvog težeg oblika nastupila teška telesna povreda (u bilo kom obliku) ili teško narušavanje zdravlja člana porodice ili 2) ako je delo učinjeno prema maloletniku, dakle licu uzrasta do osamnaest godina života. Kod ovog oblika dela obim i intenzitet prouzrokovane teže posledice (koja mora biti u uzročno posledičnoj vezi sa preduzetom radnjom izvršenja) i uzrast pasivnog subjekta predstavljaju kvalifikatorne okolnosti za koje zakon propisuje strože kažnjavanje.

I najteži oblik krivičnog dela iz člana 194. stav 4. KZ postoji ako je usled preduzete radnje izvršenja nastupila smrt člana porodice. Smrt mora biti rezultat radnje izvršenja (upotrebljenog sredstva ili načina preduzete radnje) i mora biti obuhvaćena nehatom učinio. Za ovo je delo propisana kazna zatvora od tri do petnaest (a ranije do dvanaest) godina.

OBIM I DINAMIKA KRIVIČNIH DELA NASILJA U PORODICI U SRBIJI

U cilju analize efikasnosti funkcionisanja pravosuđa u Republici Srbiji, bar kada se radi o krivičnom delu nasilja u porodici kao specifičnom obliku kriminaliteta nasilja, potrebno je da pored teorijske analize krivičnog zakonodavstva, posvetimo određeno mesto i pažnju upravo i analizi načina, obima i dinamike ispoljavanja ovog krivičnog dela u sudskoj i statističkoj praksi. U ovoj analizi praktičkog ispoljavanja obima, dinamike i tendencija krivičnog dela nasilja u porodici u Republici Srbiji u periodu od 2006. godine do 2016. godine smo koristili dostupne statističke podatke objavljene u biltenima Republičkog zavoda za statistiku Republike Srbije²⁹, a to je upravo i period primene novog krivičnog zakonodavstva u Republici Srbiji. Prvo ćemo analizirati stanje u pogledu obima i dinamike izvršenih krivičnih dela uopšte u Republici Srbiji, odnosno udeo krivičnih dela protiv braka i porodice gde je i sistematizovano krivično delo nasilja u porodici.

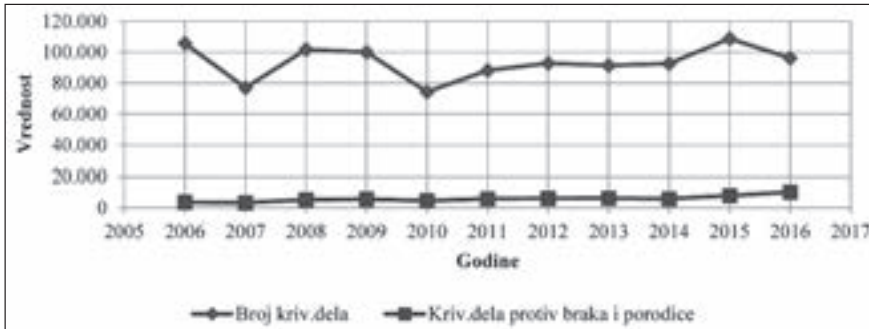
Kolika je efektivna društvena opasnost od kriminaliteta nasilja uopšte, a posebno od krivičnih dela nasilja u porodici najslikovitije govore statistički podaci o kretanju kriminaliteta uopšte na području Republike Srbije u periodu od 2006. godine (kada je stupilo na snagu novo krivično zakonodavstvo) do 2016. godine (poslednje analizirane godine za koju su bili dostupni statistički pokazatelji u ovoj analizi), odnosno podaci o obimu, kretanju, dinamici i tendencijama izvršenja krivičnih dela protiv braka i porodice, te krivičnih dela nasilja u porodici.

²⁸ (2016), *Krivični zakonik*. Službeni list, Podgorica, 100-101.

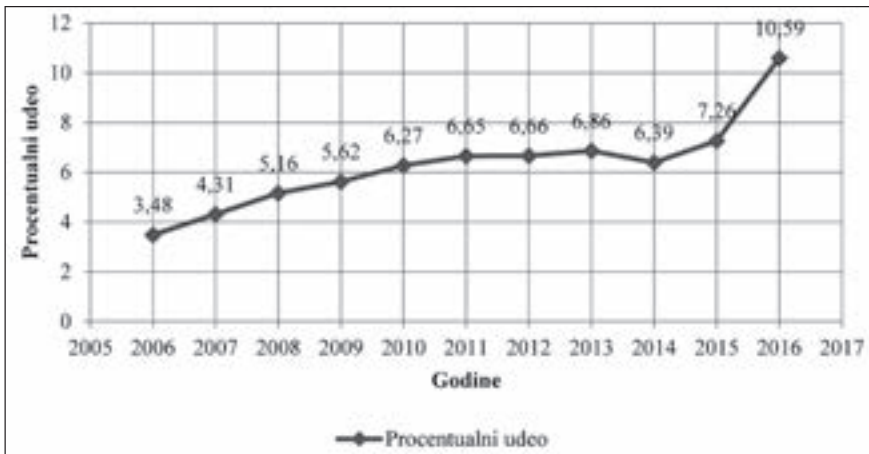
²⁹ (2009), Podaci za punoletna osuđena lica su sadržana u sledećim dokumentima: *Bilten Republičkog zavoda za statistiku broj 490*. Beograd; (2009), *Bilten Republičkog zavoda za statistiku broj 502*. Beograd; (2010), *Bilten Republičkog zavoda za statistiku broj 514*. Beograd; (2010), *Bilten Republičkog zavoda za statistiku broj 529*. Beograd; (2011), *Bilten Republičkog zavoda za statistiku broj 546*. Beograd; (2012), *Bilten Republičkog zavoda za statistiku broj 558*. Beograd; (2013), *Bilten Republičkog zavoda za statistiku broj 576*. Beograd; (2014), *Bilten Republičkog zavoda za statistiku broj 588*. Beograd; (2015), *Bilten Republičkog zavoda za statistiku broj 603*. Beograd; (2016), *Bilten Republičkog zavoda za statistiku broj 617*. Beograd i (2017), *Bilten Republičkog zavoda za statistiku broj 630*. Beograd.

Tabela 1. Udeo krivičnih dela protiv braka i porodice u obimu ukupno izvršenih krivičnih dela u Republici Srbiji u periodu 2006-2016. godine

Godine	Broj kriv.dela	KD protiv br. i por.	Procentualni udeo
2006.	105.701	3.680	3,48
2007.	77.000	3.317	4,31
2008.	101.723	5.250	5,16
2009.	100.026	5.617	5,62
2010.	74.279	4.657	6,27
2011.	88.207	5.868	6,65
2012.	92.879	6.182	6,66
2013.	91.411	6.268	6,86
2014.	92.600	5.914	6,39
2015.	108.759	7.891	7,26
2016.	96.237	10.190	10,59

Grafikon 1. Krivična dela protiv braka i porodice u obimu ukupno izvršenih krivičnih dela u Republici Srbiji u periodu 2006-2016. godine

Grafikon 2. Procentualni udeo krivičnih dela protiv braka i porodice u obimu ukupno izvršenih krivičnih dela u Republici Srbiji u periodu 2006-2016. godine

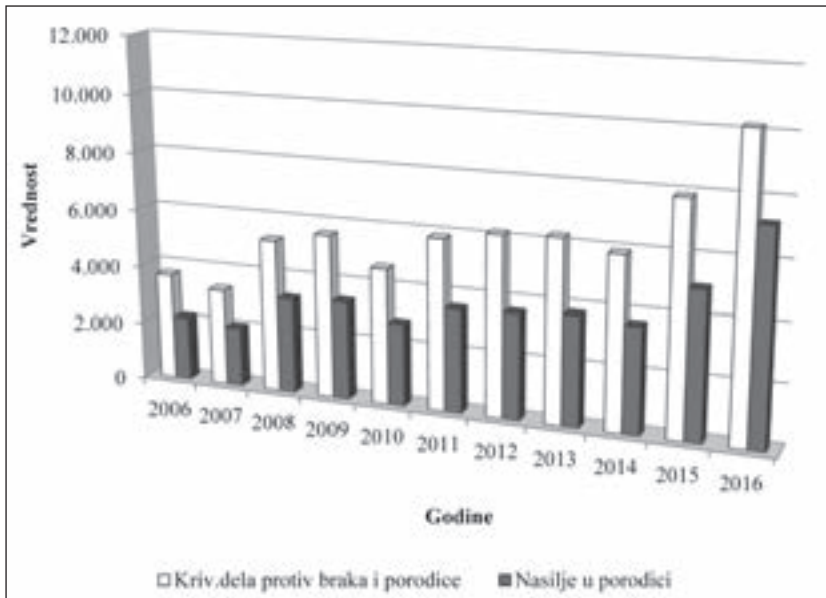
Iz navedenih podataka u izloženoj prvoj tabeli možemo zaključiti sledeće : 1) u posmatranom periodu kriminalitet je u Republici Srbiji beležio različite trendove, počev od maksimalnog broja izvršenih krivičnih dela u iznosu od 108.759 u toku 2015. godine, preko 105.710 krivičnog dela izvršenog u toku prve analizirane – 2006. godine do minimalnog broja od “svega” 88.207 krivičnih dela izvršenih u toku 2011. godine i konačno 74.279 krivičnih dela koja su izvršena 2010. godine, 2) no, ovakva tendencija se ne može istovremeno ustanoviti i kod krivičnih dela protiv braka i porodice, budući da su ova krivična dela od početnih 3.680 dela izvršenih u toku 2006. godine ili 3.317 dela izvršenih u toku 2007. godine do kraja posmatranog perioda beležili konstantan porast do 7.891 krivičnog dela koje je izvršeno u toku 2015. godine i maksimalnog broja od 10.190 krivičnih dela koja su izvršena poslednje analizirane godine i 3) u istom periodu je rastao i procenat učešća krivičnih dela protiv braka i porodice u ukupnom broju izvršenih krivičnih dela na teritoriji Republike Srbije. Tako je procenat krivičnih dela protiv braka i porodice od početnih 3,48 % u toku 2006. godine ili 4,31 % u toku 2007. godine u odnosu na ukupan kriminalitet posmatrane godine, permanentno pokazivao trend rasta da bi poslednjih godina doživeo maksimalno učešće u iznosu od 7,26 % u toku 2015. godine, pa čak do 10,59 % u toku 2016. godine (gde je, dakle, svako deseto izvršeno krivično delo zapravo neko od krivičnih dela protiv braka i porodice).

Tabela 2. Dinamika i odnos broja prijavljenih krivičnih dela nasilja u porodici u ukupnom broju krivičnih dela protiv braka i porodice u Republici Srbiji u periodu 2006-2016. godine

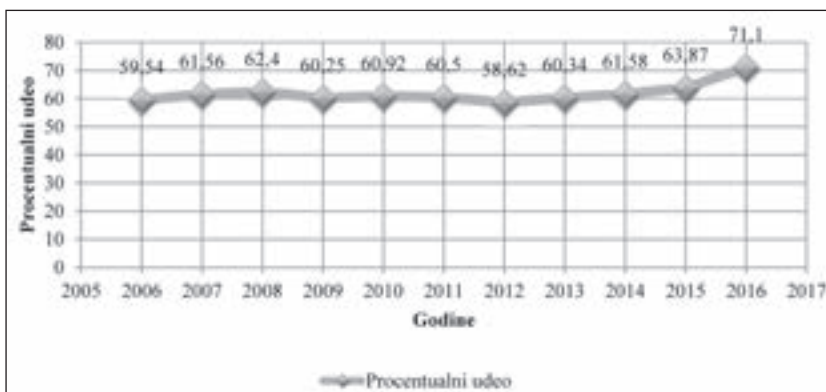
Godine	Kriv.dela protiv braka i porodice	Nasilje u porodici	Procentualni udeo
2006.	3.680	2.191	59,54
2007.	3.317	2.042	61,56
2008.	5.250	3.276	62,40
2009.	5.617	3.384	60,25
2010.	4.657	2.837	60,92
2011.	5.868	3.550	60,50
2012.	6.182	3.624	58,62
2013.	6.268	3.782	60,34
2014.	5.914	3.642	61,58
2015.	7.891	5.040	63,87
2016.	10.190	7.244	71,10

I podaci izloženi u tabeli 2. zasnovani na statističkim pokazateljima predstavljaju osnove za interesantne zaključke o mestu krivičnog dela nasilja u porodici u strukturi kriminaliteta uopšte, odnosno u strukturi krivičnih dela protiv braka i porodice kao što su sledeći zaključci : 1) u posmatranom periodu se uočava zakonomernost koja se ogleda u činjenici - kako raste broj izvršenih krivičnih dela protiv braka i porodice, tako je rastao i broj izvršenih krivičnih dela nasilja u porodici, i to posmatrano, kako u apsolutnom, tako i u procentualnom iznosu, 2) broj izvršenih krivičnih dela nasilja u porodici je zabeležio najmanji udeo u broju krivičnih dela protiv braka i porodice početnih godina primene novog krivičnog zakonodavstva. Tako je 2006. godine zabeleženo samo 2.191 krivično delo

ove vrste, odnosno 2.042 krivična dela koja su izvršena u toku 2007. godine. Maksimalan broj izvršenih krivičnih dela nasilja u porodici je zabeležen poslednjih analiziranih godina i to u toku 2015. godine kada je izvršeno 5.040 ovih krivičnih dela, odnosno 7.244 krivična dela u toku 2016. godine i 3) krivično delo nasilja u porodici je najčešće izvršavano krivično delo protiv braka i porodice u Republici Srbiji. Ono u broju ukupno izvršenih krivičnih dela ove vrste učestvuje od minimalnih 59,54 % u toku 2006. godine, od kada se beleži konstantan rast do 63,87 % u toku 2015. godine ili 71,10 % učešća krivičnog dela nasilja u porodici u grupi krivičnih dela protiv braka i porodice toku 2016. godine.

Grafikon 3. Dinamika broja prijavljenih krivičnih dela nasilja u porodici u ukupnom broju krivičnih dela protiv braka i porodice u Republici Srbiji u periodu 2006-2016. godine

Grafikon 4. Procentualni udeo broja prijavljenih krivičnih dela nasilja u porodici u ukupnom broju krivičnih dela protiv braka i porodice u Republici Srbiji u periodu 2006-2016. godine

POLITIKA GONJENJA UČINILACA KRIVIČNIH DELA NASILJA U PORODICI

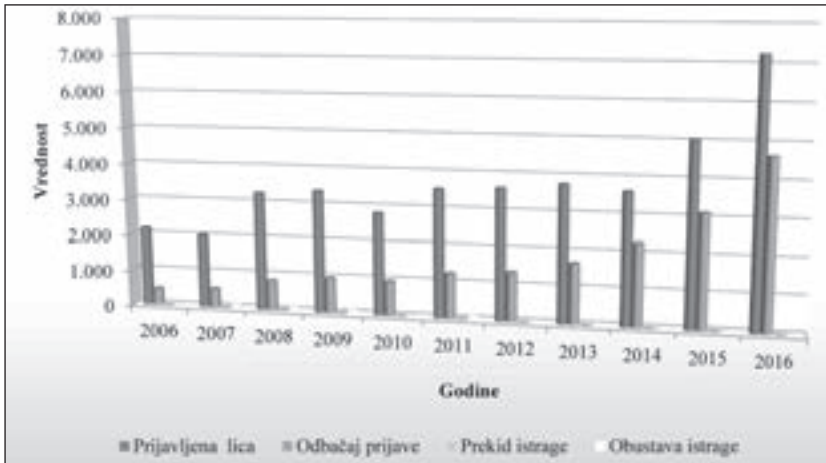
U narednim izlaganjima ćemo analizirati politiku krivičnog gonjenja učinilaca krivičnih dela nasilja u porodici u periodu 2006-2016. godine u Republici Srbiji, odnosno njenu efikasnost i kvalitet.

Tabela 3. Način okončanja prethodnog krivičnog postupka za krivično delo nasilje u porodici u Republici Srbiji u periodu 2006-2016. godine

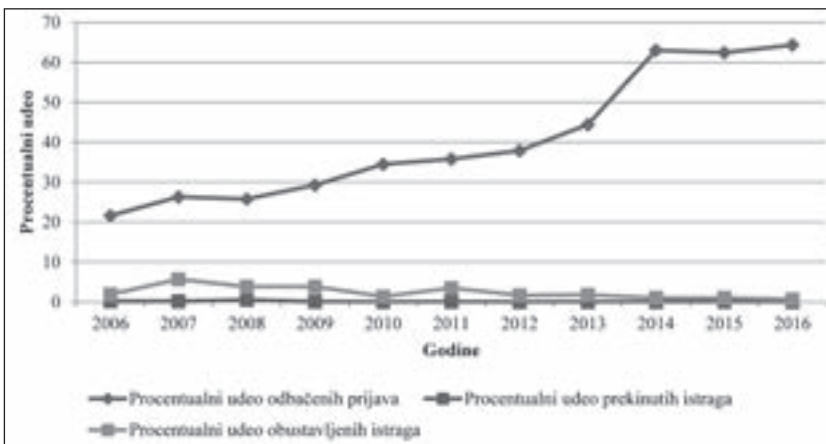
Godine	Prijavljena lica	Odbačaj prijave	Procentualni udeo	Prekid istrage	Procentualni udeo	Obustava istrage	Procentualni udeo
2006.	2.191	473	21,59	5	0,23	41	1,87
2007.	2.042	537	26,30	3	0,15	116	5,68
2008.	3.276	845	25,79	17	0,52	125	3,82
2009.	3.384	991	29,28	3	0,09	130	3,84
2010.	2.837	978	34,47	0	0	38	1,34
2011.	3.550	1.271	35,80	2	0,06	124	3,49
2012.	3.624	1.373	37,89	0	0	61	1,68
2013.	3.782	1.687	44,41	1	0,03	68	1,80
2014.	3.642	2.296	63,04	0	0	37	1,02
2015.	5.040	3.148	62,46	3	0,06	52	1,03
2016.	7.244	4.663	64,37	1	0,01	47	0,65

Iako je broj izvršenih krivičnih dela nasilja u porodici u posmatranom periodu izuzetno visok i to kako uopšte, tako i procentualno, pa tako u oko 50-60 % slučajeva učestvuje u broju ukupno izvršenih krivičnih dela protiv braka i porodice, zanimljivi su i podaci koji se odnose na politiku krivičnog gonjenja učinilaca ovih krivičnih dela. Ovi podaci, kao i zaključci doneti na bazi njihove analize, treba da zabrinu nadležne organe krivičnog gonjenja zbog izuzetno visokog broja odbačenih krivičnih prijava za ovo teško krivično delo sa elementima nasilja koje se goni po službenoj dužnosti. U odnosu na broj prijavljenih lica za krivična dela nasilja u porodici izuzetno je visok procenat odbačenih krivičnih prijava i on se kreće od 1/5 do 3/5 uopšte podnetih prijava. Najmanje je krivičnih prijava za krivično delo nasilja u porodici odbačeno u toku 2006. godine – 21,59 % do maksimalnih 64,37 % odbačaja u toku 2016. godine.

U istom periodu je broj prekida istrage za prijavljeno krivično delo nasilja u porodici gotovo simboličan. Tako nijednom istraga za ovo krivično delo nije prekinuta u toku 2010.i 2014. godine, dok je u jednom slučaju do prekida istrage došlo samo u toku 2013.i 2016. godine, do maksimalnog broja prekinutih istraga u sedamnaest slučajeva u toku 2008. godine, što je iznosilo 0,53 % od ukupnog broja prijavljenih lica za ovo krivično delo. Na kraju, nešto je veći broj obustava istrage iz zakonom propisanih razloga prema prijavljenim licima za krivično delo nasilja u porodici. Taj se broj obustava istrage kretao sa različitim trendom, zavisno od posmatrane godine, od minimalnih 0,65 % u toku 2016. godine do maksimalnih 5,68 % u toku 2007. godine.

Grafikon 5. Broj prijavljenih lica, odbačenih krivičnih prijava, prekida i obustava istraga za krivično delo nasilje u porodici u Republici Srbiji u periodu 2006-2016. godine

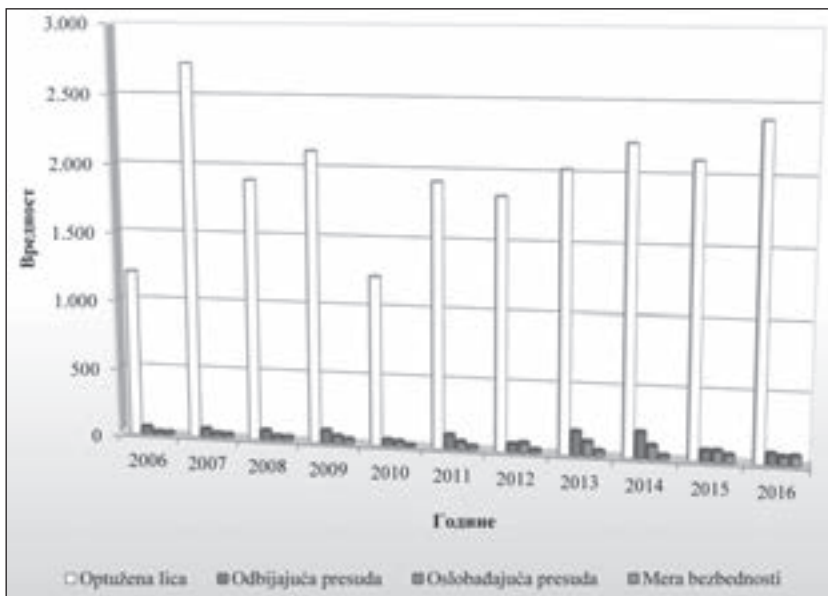

Grafikon 6. Procentualni udeo odbačenih krivičnih prijava, prekinutih i obustavljenih istraga za krivično delo nasilje u porodici u Republici Srbiji u periodu 2006-2016. godine

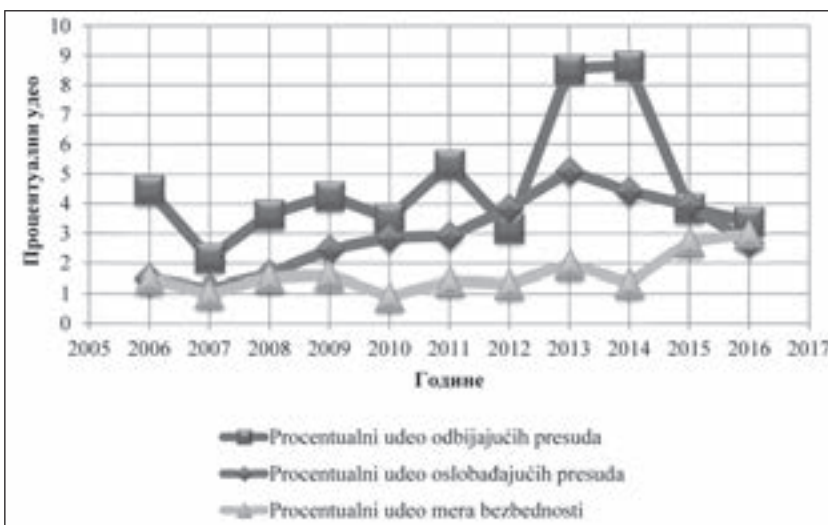
Tabela 4. Način okončanja glavnog krivičnog postupka za krivično delo nasilje u porodici u Republici Srbiji u periodu 2006-2016.godine

Godine	Optužena lica	Odbijajuća presuda	Procentualni udeo	Oslobađajuća presuda	Procentualni udeo	Mera bezbednosti	Procentualni udeo
2006.	1.210	54	4,46	18	1,49	18	1,49
2007.	2.722	59	2,17	31	1,14	27	0,99
2008.	1.898	69	3,64	31	1,63	29	1,53
2009.	2.115	90	4,26	52	2,45	34	1,61
2010.	1.228	43	3,50	35	2,85	11	0,90
2011.	1.918	102	5,32	56	2,92	27	1,41
2012.	1.827	58	3,17	70	3,83	24	1,31

2013.	2.024	173	8,55	103	5,09	40	1,98
2014.	2.215	192	8,67	98	4,42	30	1,35
2015.	2.104	81	3,85	83	3,94	57	2,71
2016.	2.386	81	3,39	64	2,68	71	2,98

Grafikon 7. Broj optuženih lica, odbijajućih i oslobađajućih presuda, kao i izrečenih mera bezbednosti za krivično delo nasilje u porodici u Republici Srbiji u periodu 2006-2016.godine

Grafikon 8. Procentualni udeo odbijajućih i oslobađajućih presuda, kao i izrečenih mera bezbednosti za krivično delo nasilje u porodici u Republici Srbiji u periodu 2006-2016.godine

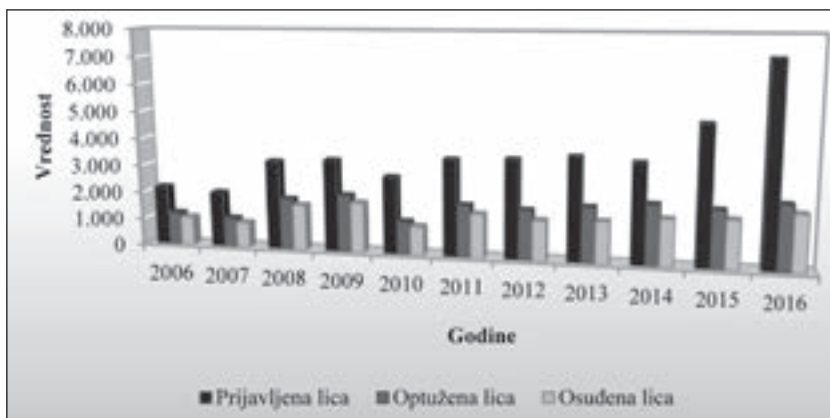
Krivični postupak za krivično delo nasilja u porodici je u posmatranom periodu primene novog krivičnog zakonodavstva u Republici Srbiji u relativno visokom broju slučajeva okončavan bez izricanja osuđujuće presude, odnosno bez izrečene kazne ili druge vrste krivične sankcije. Kada se pri tome ima u vidu visok procenat i odbačenih krivičnih prijava za ovo krivično delo koji se kreće od 50-60 % slučajeva, posebno zabrinjavaju podaci da skoro 10 % prijavljenih lica prolazi nekažnjeno za ovo teško krivično delo nasilja.

Tako iz navedene tabele o načinu okončanja glavnog postupka za prijavljena lica kao učinioce krivičnih dela nasilja u porodici možemo izvući sledeće zaključke : 1) veliki je broj krivičnih predmeta za prijavljena krivična dela nasilja u porodici u posmatranom period okončavan bez osuđujuće presude, dakle, bez izricanja kazne ili druge vrste krivične sankcije, 2) tako je za ovo krivično delo odbijajuća presuda (presuda kojom se iz zakonom predviđenih razloga optužba odbija kao neosnovana) donošena u različitim procentima od minimalnih 2,17 % od broja prijavljenih lica u toku 2007. godine do maksimalnih 8,58 % u toku 2013. godine ili čak 8,67 % odbijajućih presuda u toku 2014. godine, 3) maksimalan broj presuda kojima se optužba javnog tužioca odbija je donet upravo 2014. godine – i to 192 presude, odnosno u toku 2013. godine – 173 presude, 4) slična je situacija i sa donetim oslobađajućim presudama za krivično delo nasilja u porodici.

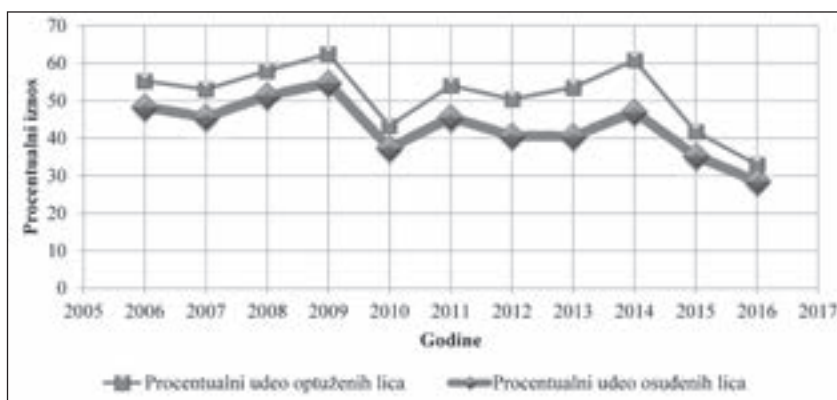
U posmatranom periodu se broj oslobađajućih presuda za ovo krivično delo kretao od minimalnih 1,14 % u toku 2007. godine do maksimalnih 4,42 % u toku 2014. godine, 5) u apsolutnim brojevima, najviše je oslobađajućih presuda doneto upravo u toku 2013. godine i to u 103 slučaja, odnosno u toku 2014. godine u 98 slučajeva, 6) za krivično delo nasilje u porodici je u gotovo identičnom broju slučajeva krivični postupak prema prijavljenom licu okončan izricanjem mera bezbednosti medicinskog karaktera. Taj se broj u posmatranom periodu kretao od 0,90 % u toku 2010. godine do maksimalnih 2,98 % u toku 2016. godine ili 2,71 % u toku 2015. godine i 7) inače, najviše je mera bezbednosti prema prijavljenim učiniocima ovog krivičnog dela izrečen u toku 2015. godine i to u 57 slučajeva, odnosno u toku 2016. godine u 71 slučaju.

Tabela 5. Odnos broja prijavljenih, optuženih i osuđenih lica za krivična dela nasilja u porodici u Republici Srbiji u periodu 2006-2016. godine

Godine	Prijavljena lica	Optužena lica	Procentualni udeo	Osuđena lica	Procentualni udeo
2006.	2.191	1.210	55,23	1.059	48,33
2007.	2.042	1.082	52,99	931	45,59
2008.	3.276	1.898	57,94	1.681	51,31
2009.	3.384	2.115	62,50	1.850	54,67
2010.	2.837	1.228	43,29	1.059	37,33
2011.	3.550	1.918	54,03	1.616	45,52
2012.	3.624	1.827	50,41	1.472	40,62
2013.	3.782	2.024	53,52	1.532	40,51
2014.	3.642	2.215	60,82	1.712	47,01
2015.	5.040	2.104	41,75	1.778	35,28
2016.	7.244	2.386	32,94	2.065	28,51

Grafikon 9. Broj prijavljenih, optuženih i osuđenih lica za krivično delo nasilje u porodici u Republici Srbiji u periodu 2006-2016.godine

Grafikon 10. Procentualni udeo optuženih i osuđenih lica za krivično delo nasilje u porodici u Republici Srbiji u periodu 2006-2016.godine

Kada govorimo o efikasnosti i kvalitetu politike krivičnog gonjenja učinilaca krivičnih dela nasilja u porodici u Republici Srbiji, od najvećeg je značaja upoređivanje broja osuđenih, odnosno optuženih lica za ovo krivično delo prema broju prijavljenih lica. Navedeni podaci iz prednje tabele u tom pogledu ne daju osnove za zaključak da je javno tužilaštvo na efikasan, zakonit, blagovremen i kvalitetan način zastupalo podneti optužni akt za ovo krivično delo. Na to ukazuju sledeći podaci na osnovu kojih zaključujemo sledeće : 1) broj optuženih u odnosu na prijavljena lica za krivično delo nasilja u porodici je različit zavisno od posmatrane godine. Tako se on kreće od minimalnih 32,94 % optuženih lica (ili samo 2.386 optužena lica u odnosu na 7.244 prijavljena lica) u toku 2016. godine.

Najviše je optuženih lica zabeleženo u toku 2007. godine u odnosu na prijavljena lica te godine – kada je taj procenat iznosio 133,30 % (što ukazuje na činjenicu da je te godine optužen i veliki broj lica koja su bila prijavljena za ovo krivično delo prethodne kalendar-ske godine). Inače, najčešće je optuženo od 40 do 60 % od prijavljenih lica što može da ukaže i na kvalitet rada organa unutrašnjih poslova i javnog tužilaštva u prethodnom kri-

vičnom postupku, 2) kada se radi o broju osuđenih u odnosu na prijavljena lica za krivična dela nasilja u porodici situacija je još dramatičnija. Tako je najmanje osuđenih lica i to samo 28,51 % (manje od 1/3) u odnosu na prijavljena lica zabeleženo u toku 2016. godine kada je osuđeno 2.065 lica u odnosu na 7.244 prijavljena lica, 3) najviše je osuđenih lica zabeleženo u toku 2009. godine i to u iznosu od 54,67 % kada je osuđeno 1.850 lica od 3.384 prijavljena lica i 4) iz navedenih podataka zaključujemo da se procenat osuđenih lica u odnosu na prijavljena lica za krivično delo nasilja u porodici u Republici Srbiji kreće u proseku od 40-55 % slučajeva (dakle, oko polovine prijavljenih lica za ovo delo biva uopšte i osuđeno, dakle, oglašeno krivim).

KAZNENA POLITIKA SUDOVA ZA KRIVIČNA DELA NASILJE U PORODICI

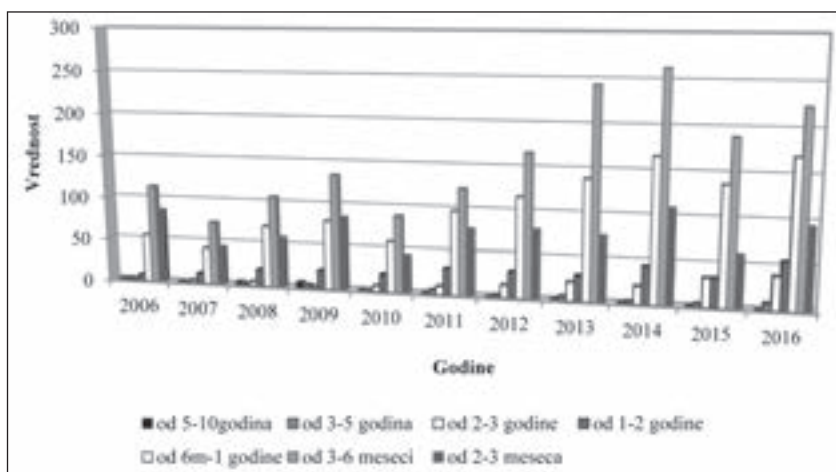
Na ocenu o kvalitetu i efikasnosti nadležnih državnih organa krivičnog pravosuđa ipak u suzbijanju kriminaliteta u najvećoj meri utiče kvalitet okončanih krivičnih postupaka za krivična dela nasilja u porodici. To se odnosi na vrstu i meru izrečenih kazni i drugih vrsta krivičnih sankcija, pri čemu treba imati u vidu (a što proizilazi iz prethodnih izlaganja) da je za ovo krivično delo u osnovnom i kvalifikovanim, odnosno posebnim oblicima propisana jedino i isključivo kazna zatvora. No, sudska statistika nam pruža drugačija saznanja na osnovu kojih možemo zaključiti o kaznenoj politici sudova, odnosno o politici izricanja krivičnih sankcija za ovo krivično delo.

Tabela 6. Izrečene kazne zatvora učiniocima krivičnog dela nasilja u porodici u Republici Srbiji u periodu 2006-2016. godine, po trajanju

Godine	osuđena lica	od 5-10 godina	od 3-5 godina	od 2-3 godine	od 1-2 godine	od 6m-1 godine	od 3-6 meseci	od 2-3 meseca
2006.	1.059	1	2	2	7	55	114	86
2007.	931	0	0	3	12	42	73	44
2008.	1.681	4	1	5	20	71	106	58
2009.	1.850	7	4	1	22	80	134	85
2010.	1.059	1	0	7	21	59	89	44
2011.	1.616	1	5	10	31	97	123	77
2012.	1.472	0	3	15	31	116	166	79
2013.	1.532	2	5	22	30	139	243	75
2014.	1.712	1	3	21	44	166	262	109
2015.	1.778	1	4	34	34	137	189	61
2016.	2.065	0	8	39	56	169	223	94

Podaci navedeni u prethodnoj tabeli o vrsti i meri izrečenih kazni zatvora (u odnosu na propisane kazne) za krivično delo nasilje u porodici ukazuju na kvalitet podnetih optužnih akata za ova krivična dela, kvalitet i vrednost izvedenih dokaza na osnovu kojih je sud i odlučivao o vrsti i meri kazne koju je izricao učiniocima krivičnih dela. Na osnovu navedenih statističkih pokazatelja možemo zaključiti sledeće o kaznenoj politici sudova za analizirano krivično delo : 1) za krivično delo nasilje u porodici je najčešće izricana kazna zatvora u trajanju od tri do šest meseci. Taj se broj izrečenih kazni kretao od minimalne

73 kazne u toku 2007. godine ili 89 kazni ove vrste u toku 2010. godine do maksimalnog broja izrečenih kazni u ovom trajanju od 262 kazne u toku 2014. godine ili 223 izrečene kazne ove vrste u toku 2016. godine, 2) potom sledi kazna zatvora u trajanju od šest meseci do jedne godine koja je najčešće izrečena upravo poslednje analizirane 2016. godine u 169 slučajeva, odnosno u toku 2014. godine u 166 slučajeva. Ova je vrsta i mera kazne zatvora najređe izrečena u toku 2007. godine – u svega 42 slučaja ili u toku 2006. godine prema samo 55 prijavljenih lica, 3) na trećem mestu po učestalosti izricanja kazni za krivično delo nasilje u porodici sledi kazna zatvora u trajanju od dva do tri meseca. Ona je izrečena od minimalnih 44 slučajeva u toku 2007. i 2010. godine do maksimalnih 109 slučajeva u toku 2014. godine, 4) u nešto manjem obimu i učestalosti se kreće kazna zatvora u trajanju od jedne do dve godine. Tako je ova kazna izrečena od minimalnih sedam puta u toku 2006. godine do maksimalnih 56 puta u toku 2016. godine, 5) kazna zatvora u trajanju od pet do deset godina je izricana najređe. Naime ova kazna nije izrečena nijednom prijavljenom učiniocu krivičnog dela nasilja u porodici u toku 2007., 2012. i 2016. godine, dok je samo jednom izrečena u toku 2006., 2010., 2011., 2014. i 2015. godine. U dva slučaja je ova kazna izrečena samo u toku 2013. godine, 6) retko je, takođe, izricana i kazna zatvora u trajanju od tri do pet godina. Naime, ova kazna nije izrečena nijednom prijavljenom licu za posmatrano krivično delo u toku 2007. i 2010. godine, dok je najčešće izrečena u 34 slučaja u toku 2015. godine, odnosno u 39 slučajeva u toku 2016. godine i 7) iako nije navedeno u prikazanoj tabeli o vrsti i meri izrečenih kazni zatvora prijavljenim licima za krivično delo nasilja u porodici, treba ukazati na činjenicu da je kazna zatvora u trajanju od 10 do 15 godina izrečena u toku 2006. godine u dva slučaja, dok je najteža kazna u našem pravnom sistemu – kazna zatvora od 30 do 40 godina izrečena samo jednom, i to u toku 2016. godine (za teško ubistvo člana porodice koji je prethodno zlostavljan).

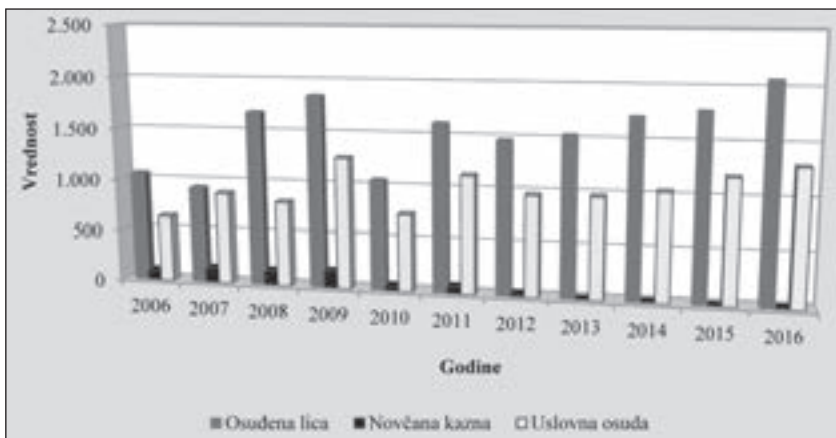
Grafikon 11. Izrečene kazne zatvora učiniocima krivičnog dela nasilja u porodici u Republici Srbiji u periodu 2006-2016. godine, po trajanju

No, pored zakonom propisane kazne zatvora za sve oblike krivičnog dela nasilja u porodici u krivičnom zakonodavstvu Republike Srbije, u sudskoj praksi se mogu pronaći interesantni podaci o broju i vrsti izrečenih drugih vrsta krivičnih sankcija za učinioce

ovog dela, što sa velikim brojem odbačenih krivičnih prijava, odnosno donetih odbijajućih i oslobađajućih presuda stvara sumnju kod opšte javnosti u odlučnost države da se efikasnim sistemom kazni suprotstavi svim oblicima i vidovima nasilja u porodici, porodičnoj zajednici ili partnerskim odnosima.

Tabela 7. Izrečene druge vrste krivičnih sankcija učiniocima krivičnog dela nasilja u porodici u Republici Srbiji u periodu 2006-2016. Godine

Godine	Osuđena lica	Novčana kazna	Uslovna osuda	Sudska opomena	Novčana kazna kao sporedna kazna	Rad u javnom interesu	Oslobođenje od kazne
2006.	1.059	102	642	7	3	0	5
2007.	931	148	887	10	14	1	14
2008.	1.681	147	820	14	3	0	5
2009.	1.850	171	1.265	26	17	3	9
2010.	1.059	55	745	8	9	3	9
2011.	1.616	75	1.135	10	17	23	10
2012.	1.472	33	970	9	13	15	3
2013.	1.532	8	977	1	27	7	3
2014.	1.712	13	1.041	4	24	14	2
2015.	1.778	8	1.193	2	38	27	4
2016.	2.065	17	1.301	2	54	15	8

Grafikon 12. Broj osuđenih lica, izrečenih novčanih kazni i uslovnih osuda učiniocima krivičnog dela nasilja u porodici u Republici Srbiji u period 2006-2016. godine

Iz navedenih statističkih podataka o drugim krivičnim sankcijama koje su u posmatranom periodu 2006-2016. godine u Republici Srbiji izricane učiniocima krivičnih dela nasilja u porodici, a koji su navedeni u prethodnoj tabeli, može zaključiti sledeće : 1) interenasantno je da je za krivično delo nasilja u određenom broju slučajeva učinilac oglašen krivim, ali je oslobođen od zakonom propisane kazne. Taj broj oslobođenja od kazne se

kretao od minimalnih dva puta u toku 2014. godine, tri puta u toku 2012. i 2013. godine ili četiri puta u toku 2015. godine do maksimalnih deset puta u toku 2011. godine ili čak četrnaest puta u toku 2007. godine, 2) u odnosu na broj osuđenih lica po analiziranim godinama za krivično delo nasilja u porodici je najčešće izricana uslovna osuda. Ona je tako maksimalno izrečena u toku 2016. godine u 1.301 slučaju (u odnosu na 2.065 osuđenih lica što iznosi 63 %) ili u 1.265 slučajeva u toku 2012. godine (u odnosu na 1.850 osuđenih lica što čini čak 68,38 %).

Inače, uslovna osuda je najređe izrečena učiniocu ovog krivičnog dela u toku 2006. godine u "svega" 642 slučaja, 3) potom sledi po učestalosti izricanja za ovo krivično delo novčana kazna (što je neshvatljivo da se ova vrsta krivične sankcije izriče učiniocima krivičnih dela nasilja iako je njena prvenstvena svrha suzbijanje imovinskih krivičnih dela koja se vrše iz lukrativnih motiva). Tako je u posmatranom periodu ova vrsta kazne izrečene za krivično delo nasilja u porodici maksimalno u toku 2009. godine u 171 slučaju od 1.850 osuđenih lica (što čini 9,24 %). Najređe je novčana kazna izrečena u toku 2013. godine – u svega trinaest slučajeva (od 1.532 osuđena lica što iznosi 0,85 %) ili u toku 2015. godine u petnaest slučajeva od 1.778 osuđenih lica (što iznosi 0,84 %), 4) interesatno je, što proizilazi iz navedenih statističkih pokazatelja, da je za ovo krivično delo često izricana i novčana kazna kao sporedna kazna uz kaznu zatvora. Tako je ova kazna izrečena po tri puta u toku 2006. i 2008. godine do maksimalnih 54 puta u toku 2016. godine.

U malom broju slučajeva su za krivično delo nasilja u porodici izrečene i: a) sudska opomena kao najblaža vrsta krivične sankcije za punoletna lica i b) kazna rada u javnom interesu. I ovo stanovište sudske prakse domaćih sudova smatramo neprihvatljivim jer se ovde radi o alternativnim krivičnim sankcijama koje se izriču za bagatelna krivična dela (za koja je propisana kazna zatvora do jedne, odnosno do tri godine najviše), a gde krivično delo nasilje u porodici svakako ne pripada (ni po prirodi, karakteru, sadržini, obimu i intenzitetu posledice, značaju objekta zaštite, niti po propisanoj vrsti i meri kazne za njegovog učinioca), 6) tako je u posmatranom periodu sudska opomena za ovo krivično delo izricana od jednog puta u toku 2013. godine, dva puta u toku 2015. i 2016. godine do maksimalnih 26 puta u toku 2009. godine i 7) slična je situacija i sa izrečenom kaznom rada u javnom interesu. Ona je najčešće izricana u toku 2015. godine i to u 27 slučajeva i u toku 2011. godine u 21 slučaju. Najređe je ova vrsta kazne izrečena za posmatrano krivično delo u toku 2007. godine - samo jednom ili samo tri puta u toku 2009. i 2010. godine, dok u toku 2006. i 2008. godine ova kazna nije uopšte izricana.

ZAKLJUČAK

Kao specifičan i težak oblik kriminaliteta nasilja, u novo zakonodavstvo Republike Srbije početkom 21.veka se uvodi krivično delo nasilja u porodici. Radi se o krivičnom delu koje se javlja u osnovnom, posebnom i težim oblicima ispoljavanja za koje su propisane stroge kazne zatvora, kao i niz posebnih mera specijalno preventivnog karaktera (u Porođičnom zakonu i Zakonu o sprečavanju nasilja u porodici).

No, između zakonom proklamovanih rešenja koja treba da obezbede efikasnu, zakonitu i kvalitetnu zaštitu svim članovima porodičnog domaćinstva (sadašnjim i bivšim) kao i bliskim srodnicima, ovo krivično delo se u izuzetno velikom procentu javlja u strukturi

kriminaliteta shodno statističkim pokazateljima u period 2006-2016.godine. Šta više ovo delo pokazuje izuzetnu dinamičnost pojavnog ispoljavanja u praksi, kao i visok procenat učešća u krivičnim delima protiv braka i porodice.

No, i pored visokog broja prijavljenih krivičnih dela ove vrste, visok je i broj odbačenih krivičnih prijava, odnosno broj obustava, odnosno prekida istrage prema učiniocima ovog krivičnog dela. Takođe, određeni broj krivičnih postupaka za ovo delo je okončan izricanjem mere bezbednosti, kao donošenjem : a) oslobađajućih presuda i b) odbijajućih presuda. To ukazuje na mali procenat osuđenih u odnosu na prijavljena i optužena lica.

I konačno, kada se analizira kaznena politika sudova za ova dela na teritoriji Republike Srbije u posmatranom periodu uočava se izuzetna blagost nadležnih sudova, bez obzira o kom se obliku krivičnog dela radi, sa blagim kaznama zatvora, velikim procentom izrečenih uslovnih osuda i drugih sankcija vaninstitucionalnog karaktera.

LITERATURA

- Babić, I. (1997), *Porodični zakon – komentar*, Beograd:Službeni list.
- Babić, M., Marković, I. (2008), *Krivično pravo, Posebni deo*, Banja Luka:Pravni fakultet.
- Đorđević, Đ. (2014), *Krivično pravo, Posebni deo*, Beograd:Policijska akademija.
- Đorđević, M., Đorđević, Đ. (2016), *Krivično pravo*, Beograd:Službeni glasnik.
- Jovašević, D. (2003), *Komentar Krivičnog zakona Republike Srbije sa sudskom praksom*, Beograd:Službeni glasnik.
- Jovašević, D. (2011), *Leksikon krivičnog prava*, Beograd, str.578-580.
- Jovašević, D. (2014), *Praktikum za krivično pravo, Posebni deo*, Niš.
- Jovašević, D. (2017), *Krivično pravo, Posebni deo*, Beograd:Dosije.
- Jovašević, D., Mitrović, Lj., Ikanović, V. (2017), *Krivično pravo Republike Srpske, Posebni deo*, Banja Luka:Univerzitet Apeiron.
- Jovašević, D. (2018), *Nasilje u porodici*, Beograd:IKSI.
- Jovašević, D., Mitrović, Lj., Ikanović, V. (2018), *Komentar Krivičnog zakonika Republike Srpske*, Banja Luka:Službeni glasnik.
- Lazarević, Lj., Vučković, B., Vučković, V. (2004), *Komentar Krivičnog zakonika Crne Gore*, Cetinje:Obod.
- Mrvic Petrović, N. (2005), *Krivično pravo*, Beograd.
- Pavišić, B., Grozdanić, V., Veić, P. (2007), *Komentar Kaznenog zakona*, Zagreb:Narodne novine.
- Petković, N., Pavlović, Z. (2016), *Zlostavljanje i zanemarivanje dece u Srbiji*, Beograd:IKSI.
- Petrović, B., Jovašević, D., Ferhatović, A. (2016), *Krivično pravo 2*, Sarajevo:Pravni fakultet.
- Simić, I., Petrović, M. (2002), *Krivični zakon Republike Srbije, Praktična primena*, Beograd:Službeni glasnik.
- Simović, M., Jovašević, D. (2018), *Leksikon krivičnog prava Bosne i Hercegovine*, Sarajevo:ANUBIH.
- Turković, K. et al. (2013), *Komentar Kaznenog zakona*, Zagreb:Narodne novine. (2016), *Krivični zakonik*, Podgorica:Službeni list.

Službena glasila

Službeni glasnik Republike Srbije br.10/2002.

Službeni glasnik Republike Srbije br.18/2005.

Službeni glasnik Republike Srbije br.85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2012,

104/2013, 108/2014 i 94/2016.

Službeni glasnik Republike Srpske br.64/2017.

Službeni list Republike Crne Gore br. 70/2003, 23/2004, 47/2006, 40/2008, 25/2010, 32/2011, 64/2011, 40/2013, 56/2013, 58/2015 i 44/2017.

Statistički bilteni

Bilten Republičkog zavoda za statistiku broj 490, Beograd, 2009.

Bilten Republičkog zavoda za statistiku broj 502, Beograd, 2009.

Bilten Republičkog zavoda za statistiku broj 514, Beograd, 2010.

Bilten Republičkog zavoda za statistiku broj 529, Beograd, 2010.

Bilten Republičkog zavoda za statistiku broj 546, Beograd, 2011.

Bilten Republičkog zavoda za statistiku broj 558, Beograd, 2012.

Bilten Republičkog zavoda za statistiku broj 576, Beograd, 2013.

Bilten Republičkog zavoda za statistiku broj 588, Beograd, 2014.

Bilten Republičkog zavoda za statistiku broj 603, Beograd, 2015.

Bilten Republičkog zavoda za statistiku broj 617, Beograd, 2016.

Bilten Republičkog zavoda za statistiku broj 630, Beograd, 2017.

Dragan Jovašević Ph.D

Full time professor, Faculty of Law of University of Niš, email:jovas@prafak.ni.ac.rs

Efficiency of Judiciary and Penalty Policy of Courts in Serbia for Criminal Work Violence in Family

Summary: Under the influence of international standards, in the first place of the Istanbul Convention, in Serbia at the beginning of this century, there were several statutory texts such as the Criminal Law (2002), the Family Law (2005), the Criminal Code (2005) and the Law on the Prevention of Violence in the family (2016) determined the concept, elements, characteristics and forms of manifestation of the criminal act of domestic violence, as well as a system of preventive and punitive measures in order to prevent and suppress it. However, there is a greater or lesser disparity between legislative solutions and judicial practice, which also affects the efficiency of the functioning of the judiciary, and therefore the rule of law in general. To a large extent they contribute to the results of the policy of criminal prosecution, ie the criminal policy of the courts for the criminal offense of domestic violence in the last decade in Serbia whose results are presented in this paper.

Key words: family, violence, law, crime, punishment, penal policy, judiciary